

Előfizetési ár:
 Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 8 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft 50 kr
 Egyes szám ára 7 kr.
Hirdetéseket
 négyzet centim.-ként 3 kr-ával számítunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.
 Nyílt-tér minden sor 20 kr.

ÓRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:
 hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
 Sárospatak, Gortvay-féle ház.
Kiadóhivatal:
 hova az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők:
 Sátoralja-Ujhely, főtér 9. sz.
 Kéziratokat nem adunk vissza.
 Bérmentelen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak: **Csegey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.** Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Dr. BARTHA BÉLA.** Szerkesztőtárs: **ifj. dr. MITROVICS GYULA** Kiadó: **a „Zemplén” nyomdája.**

Kálvinista párt.

Ugron-Polónyi képviselő urak politikai vándorlásaik közt egy új pártot a kálvinista pártot fedezték fel; nem csodáljuk, hogy e felfedezést éppen ők és csak is ők tették, nekik, mint legnagyobb részben kálvinista vallásfelekezethez tartozó választópolgárok képviselőinek, alkalmuk volt és még hihetőleg rövid ideig lesz, ismerni a kálvinista magyar ember természetét, érzületét, meggyőződését — így ők helyesen ítélnék, mikor azt tartják, hogy e kálvinista nézeteknek nem ők, de azok a férfiak valódi képviselői, kik őket — remélhetőleg véglegesen, — a faképnél hagyták, akik, — jól ismerve a mádi zsidó történelméről — a hivogató szíren szavakra hallgatni, bizonyosan nem fognak.

Tehát Ugron és Polónyi képviselő urak felfedezték a kálvinista pártot (ő utánok a Budapesti Hírlap és Zelenyák) és mint minden felekezeti kicsinységeken felül álló, a haza sorsán annyira aggódó, a felekezeti békét és nyugalmat oly nagy mértékben óhajtó államférfiak a felfedezett pártnak a haza érdekében jó előre hadat üzentek; pedig éppen Ugron képviselő ur az, ki szinte rajong a kálvinistákért, ki e szeretetének, e nagy vonzalmának oly eklatáns jelét adta a „Magyarország” című (nem közös, de mindenféle ügyes) párt lap 1894. 19-ik számában „kárpozlást a papoknak” című igen szép cikkében, hol

a magyar faj védelmének szempontjából pártfogásába vette a szegény, az elhagyott kálvinista papság érdekét.

S most egy év előtti kegyeltjeit a kálvinistákat fenyegeti.

Az idők változnak — és azokban sokan.

De visszatérve az említett nagy felfedezésre, az az igen különös, hogy mi kálvinisták, kik önmagunkat jól ismerjük, szerte nézünk, s nem lelünk kálvinista pártot e hazában; pedig mi a sötétségben nem járunk, látni, világosan látni akarunk, s a mi nyílt egyes kálvinista természetünk olyan, hogy ha valamit észlelünk és találunk, azt elhallgatni nem tudjuk, sőt mig politikuskok sem vagyunk, a tettetéshez éppen nem értünk.

Felekezeti — mint ilyen, bár megalkottuk nézetünket az egyházpolitikai törvényjavaslatok felől, ezt még nem is nyilvánítá — holott nagy alkalma volt erre az éppen együtt ülő ev. ref. zsinaton; egyház kerületeink, egyházmegyéink e példát követék, habár e törvényjavaslatok bennünket nagyon érzékeny oldalról is érintenek, hallgatunk, ha bár voltak saját jó hitfeleink, kik hallgatásunkat kárhoztatták.

Egyházi lapjaink hasonló állást foglaltak el — szóval Ugron és Polónyi urakon kívül — ország-világ tudja, hogy felekezeti párttá nem tömörült, s a nagy nemzeti küzdelemben, mint felekezet

részt nem vett, igaz, elismerjük, és büszkén ismerjük el, hogy e küzdelemben mint egyes polgárok egyek voltunk azokkal, kik akarták, hogy hazánk erős nemzeti állam legyen.

Sorainkból elég nagy számmal kerültek ki a szabadelvű törvényjavaslatok pártfogói — de akadtak azok ellenzői is, s ez utóbbiak közül Polónyi ur oldala mellett látunk ma is oly férfit, Ónody Géza ur személyében, kinek felekezeti, egyháztársadalmunkban előkelő állást adott, de azért nekünk eszünkbe sem jut az ő kálvinizmusát kérdésessé is tenni — ha azonban az Ugron és Polónyi képviselő urakat otthagytott függetlenségi pártot azon oldalról vizsgáljuk, hogy e párt függetlenséget akar — de Rómától is — habár ezért őket kálvinista pártnak helyesen senki nem nevezheti, miután e függetlenséget nem egyedül ők, de a nemzetnek több vallásfelekezetből alakult többsége akarja — de kétségkívül; hogy e párt tagjai éppen ezen törekvésökért, minden kálvinista tiszteletét érdemelték ki.

Igen, mert mi kálvinisták függetlennek óhajtjuk hazánkat minden oldalról, s függetlenségünket ma Róma által látjuk fenyegetettnek lenni, s nemzeti jogainkat e fenyegetés ellen megvédeni óhajtjuk, hisszük, hogy megis védjük, de nem mi egyedül, hanem megvédjük együtt a nemzet összes szabadelvű többsége; természetesen, hogy e többségben, mi kálvinisták,

AZ „ÓRÁLLÓ” TÁRCÁJA.

A népdal képző erejéről.

(Folytatás és vége.)

4. A naivság s a naiv nagytás. A maga teljes egyszerűségében nyilvánul e naivság: „Mégkövetem a tens nemes vármegyét” című dalban s e szakban is:

Nincs oly legény a faluban, mint Pista,
 Még a szolgabíró is megszólitja,
 Van is annak vagy háromszáz forintja,
 Piros bőrből van a bugyellárisa.

Naiv nagytás van ebben is: Nagy az én rózsám ereje, kilenc pandur sem bír vele.

A népdalok előadásában kiválóan megtaláljuk a költői nyelv jellemző sajátosságát az antiperiodikus szerkezetet; rövid mondatokban fejezi ki az érzelmet, kerül minden összefüggéstől; gyakran használja a gondolatbeli rithmust is; haladványos rithmus van például e szakban:

Alkonyatkor születtem e világra,
 Alkonyat volt egész életem világa
 Alkonyatkor hagytott el a kedvesem,
 Alkonyatkor végy magadhoz istenem.

Szépen egyesül e haladványos mód, melyben némi fokozás is érezhető, az ellentétes mód: „Szabad a madárnak” dal soraiban:

Szabad a madárnak ágról-ágra szállni,
 Csak nekem nem szabad szeretőmhöz járni.

Áld meg isten, áld meg a szeretőm házát
 Verd meg isten, verd meg a benne lakóját

Azt se mindeniket, csak az édes anyját,
 Mért nem adta nekem az ő kedves lányát?!

Ha neki lánya volt, nekem szeretőm volt;
 Ha neki kedves volt, nekem kedvesebb volt!

Ime rövid vázlatban, nem említve a nyelv egyéb költői szépségeit, mennyi tanulságost tartalmaz magában a kis népdal.

A népdalnak az iskolai képzés egy fokán sem volna szabad hiányoznia, mégis az alsó fokokon (clemi iskolában s a középiskolák első osztályaiban) a fősulyt a népies elbeszélésekre s leírásokra fektetném (minők Arany, Tompa Petőfi: Falun, Családi kör, Téli est, Szülőföldemen stb. művei), mert tartalmilag a gyermek lelkéhez közelebb állanak s a növendékek e fokokon jobban megértik a nép életének egyes jelenetét, mint szívének lüktetését; de már e fokokon is kellene válogatott népdalokat említetni s ezt fokozatosan folytatni azon fokig, midőn megértik költőileg s esztétikailag a dalok tartalmi, szerkezeti s nyelvi szépségeit. Fődolog, hogy minél több dalt tanuljanak a növendékek kívülről, hogy a szerkesztés egyszerűsége, átlátszósága s a nyelv szépsége állandó sajátja maradjon az egyének s életében alkalmazhassa.

Olvasókönyveink nélkülözik a népdalokat. Ifjaink elemezik Shakespeara, Moliére stb.

klasszikus műveit, de az egyszerű kis népdal, e nem ojtott illatu, egyszerűségében szép vadvirág bájait nem értik, nem érzik. Nem tudják mi az a nemzeti, mi az a szép a maga teljes egészében, romlatlan szépségében. Paedagógiai s didaktikai tekintetben megbecsülhetetlen lenne olvasó könyv, melyben az alsó fokokon már emlékezetbe véssett népdalok teljes esztétikai elemzését (tartalmi — ezt népiességi s etikai szempontból is — szerkezeti s nyelvi elemzést értek) kapná a felsőbb osztályú növendék, hogy az addig lelkében csak sejtelembe élt szépségei a népdalnak tudatosakká legyenek, hogy a népdalok tartalma a növendék erkölcsi képzését nemzeti szempontból kiegészítse; hogy formájuk szépsége formaérzéküket nevelje, hogy nyelvük kincses bányája kiaknázzathatlan anyagot s a népnyelv szépségeihez hasonlóképp készségeit adjon az emlékeztetnek s így együttesen érezzék a nemzetit, a magyar ész eszejárását, a magyar sziv lüktetésének őszinteségét, a magyar nyelv egyszerű báját.

Dr. Kaposy Luólán.

A váró-teremben.

— Irta: Aranka. —

Az óra egymásután üti a kettőt, s e gyöngeszajra az elegáns, fénnel berendezett váró-szoba kerevetéről ásitva áll fel az inas!

akár mint kormány, akár mint függetlenségi pártiak — de benne leszünk

De a jövőt isten tudja, minden harc eredménye bizonytalan — esetleg Ugron Polónyi urak kerülhetnek abból ki — Rómával győztesen — ez esetben is lehet reánk nézve némi vigasztalás, nem törülnek el bennünket a föld színéről, nem állítják fel a máglyát, az eperjesi vérpádot, sőt számíthatunk Ugron képviselő urnak fent idézett hírlapi cikkében nyilvánított nagylelkűségére, sőt feltételezhetjük, hogy Ugron képviselő ur, ki alig egy év előtt, amikor még senki nem tudta, lesz-e polgári anyakönyv és polgári házassági törvény; tehát nem tudhatta, veszítenek-e, vagy nem stolaris jövedelmet ami kálvinista papjaink, már ekkor ezek anyagi kárpótlását sürgette s csak e kárpótlás állami megadása után akarta e törvényjavaslatok tárgyalását — ma, mikor e javaslatok isten kegyelméből és a nemzet akarataból törvénynyé lettek és ugyanezen hatalmas faktorok által életbe is fognak léptettetni, hisszük, erősen hisszük, hogy ha senki más nem, de Ugron Gábor képviselő ur lesz az első országos képviselőink sorából, ki egy év előtt is nyilvánított meggyőződéséhez hiven, kálvinista papjainknak a nemzet által adandó kárpótlását kívánni, és hatalmas szavával követelni fogja, így ő lesz az első, ki mint az 1848-ki elvnek hű képviselője sürgeti az 1848 XX t. c. életbeléptetését, és annak anyagi oldalról való lehetőségét — a klérus kezében levő nemzeti vagyonnak az állam által foganatosítandó helyes felhasználását — bebizonyítandja.

Uffalussy Béla.

KÖZÉLET.

Egy ellesett beszélgetés.

Sokan voltunk a teremben. A különböző csoportok beszélgetése olyan halk morajjá vegyült össze, mint a méh-kaptár zsongása.

A zongorának támaszkodva néztem azt a szép hölgyet, aki most valami mélabús ábrándot játszott. Kóta nélkül játszott, inkább csak magának, nem hallgatott arra senki, még magam sem, pedig rajta függött szemem, róla gondolkodtam, az volt az eszemben, hogy ez

— Két óra, s gazdám még sincsen itthon? megint lesz bajom a sok beteggel, kiket csilapítanom kell, hogy türelemmel várjanak!

— Csengetés: No! mondom, már jönnek! Lassu tempóban megy az ajtóhoz, felnyitja azt.

Magas, már egészen ősz uri ember lép be, utazó bundában, fején asztrakán sapkával.

— Jó helyen járok? ez itt dr. Reymond lakása? Bár a francia nyelvet folyékonyan ejti ki, az inas még is észre veszi a kiejtéséből, hogy ez is ama idegen urak közül való, akik az ő nagyhirű és tudományu gazdáját a világ minden országából felkeresik.

Igen ez az ő lakása!

— Idehaza van?

— Nincsen, csak fél háromkor jön haza, előbb ebédel s háromkor fogad.

— Jól van, én várhatok! Ezzel hirtelen leveti magáról a bundát, leül a kandalló mellé. S hidegen nézi végig az inast. »Kimehetsz.« Az inas pár percig habozik, de amint idegenünk nagy uri s parancsoláshoz szokott arcába tekint, zajtalanul távozik!

Gr. Töröcsváry utána néz a távozónak, azután felsóhajt. Arca elveszíti az előbbeni kijejezését, gondteli lesz, alakja fáradtan összeesik, reszkető kezével fájó szívéhez nyúl.

Angolországba utaztában a vasuton egy lorddal utazott. Beszélgetés alkalmával felemeltette makacs betegségét. A lord azonnal e hirneves francia orvost ajánlotta, aki éppen az ő testvérét egy nagymérvű szivbajból egészen

a szép művelt lelkü leány mért nem akar férjhez menni? — Az ő korában már a legtöbb nő asszony... Különös!...

Egyszerre félbe szakad a zongorajáték...

Egy magas, érdekes arcú barna férfi lép a terembe s egyenesen a zongorázó nőhöz sietve, meghajtja magát. Ez hirtelen félbeszakítva játékát, élénken nyújtja feléje kezét:

— Ilyen későn?... Vártam önt!

A férfi újra meghajtotta magát s széket véve, leült melléje:

— Várt?... Ha tudtam volna, nem késem el, de azt hittem, hogy ahol ilyen sokan vannak, ott az én távollétem nem lesz feltűnő.

— Csak nekem... Oh ne bizza el magát! sietek megjegyezni, hogy pörölni akarok Önnel.

— Pörölni?... Mit vétettem?

— Ön új ember köztünk s alig hogy közénk telepedett, már is maga ellen zudította az egész közvéleményt.

— Hogyhogy?

Magam is kíváncsi voltam rá. Egy képes album hevert előttem... Elkezdtém lapozgatni benne.

A nő valami összehajtogatott papirost vett elő.

— Ismeri ezt a levelet?

— Mintha az én írásom volna.

— Csakugyan az. Atyám, mint korábbi ismerőse s jóakarója; megakarta könnyíteni Önnek az ismerkedést s még mielőtt megérkezett, ajánlatot tett Önnek levélben, hogy beiratja kaszinóink tagjai közé, Ön ezt a jóakarót a következő gorombasággal viszonozta.

A szép hölgy felbontá az összehajtogatott papirost s egy szemrehányó tekintettel olvasni kezdé:

— Hallja csak: »Köszönöm szíves ajánlatát, kedves urambátyám! de már csak megmaradok a magam módja mellett és sorba fogom látogatni a tekintetes és nemzetes urakat. Megfogadtam, hogy kisebb vidéki helységek kaszinóiba nem teszem be a lábamat. Nagy városokban, hol barátságos társas élet nincs, még megengedhető, ha a férfiak testületet alkotnak s legalább képviselőileg tartják össze az egymástól elkülönözve élő családokat; de kisebb helységeken, hol a családok nemcsak baráti, hanem rendszeren rokoni összeköttetésben is vannak, kaszinóknak nemcsak hogy semmi értelme nincs, hanem még kárára is válik a társas életnek, mert a férfiak kizárják magukat a családi körből, s ahelyett, hogy felelősegtől, gyermekektől látogatnak egymást, összebujnak külön odujokban s a ferbli nemes mesterségével igyekeznek egymás erszényét megkönnyíteni... « Nos Ön írta ezeket? — A kezeirását előre elismerte.

— Nem is tagadom el, sőt még vakmerőbb leszek: azt merem hinni, hogy az itt kifejezett nézet helyességét nagysád is elismeri.

— Várjon csak. Bizonyos tekintetben iga-

kigyógyította.

Nos hát ő ide utazott, hátha ama száz közül, kik már minden eredmény nélkül gyógykezelték, ő lesz az, aki megszabadítja életet megmérgező fájdalomtól. S bár a kandallóban erősen pattog a tűz, gróf Töröcsváry fázzan összebuzd s utazó bundáját lábára borítja.

Régi baj, akkor érezte ő ezt legelőször, amikor egyetlen leánya megszökött apai házából egy jött-ment csavargóval, s neki ezt a nevelőnő tudtára adta!

Jutott az ő fülébe elvéve olyan kószá hir, hogy a pap fiánál látogatóban levő uri embert sokszor látják a gróf kisasszonnyal sétálni az erdőben.

Nos! hát mi van abban? nem félti ő a leányát, arisztokratikusabb az, mint ő maga. Tegye, ha neki abban kedve telik!

Régen, régen már tíz éve annak, még most is előtte áll a kép, s talán gyermeke csengő hangja kísérti, amíg él.

Előtte halvány, sápadt, remegő majdnem igénytelen arcú ember áll, aki az ő ajkáról feléje szóró gunyos szavakat szó nélkül türi, csak szeme tapad lángolóan az előtte térdelő lányán!

Oh engedd! hogy e férfié legyek apám! én meghalok, ha bele nem egyezel!

Inkább halva lássalak, mint egykor e férfi nejeinek tudjalak!

— Utolsó szava ez gróf ur?!

— Utolsó!

zat adok önnek. Az ilyen egyesületek a társas élet kárára vannak, mert kivonják a férfiakat a családi körből. Férfi társaság alakul a kaszinóban, ami már magában véve is rideg, ha nem fajul is kártya-kompaniává. Ez hát igaz. De egyet elfelejtett ön, a kaszinók egy jó oldalát, aminek pedig éppen mi nők veszszük legtöbb hasznát — ez a könyvtár!

— Tudtam, hogy Nagysád erről az oldalról kezdi meg a kaszinók védelmét, vagy — mondjuk a támadást ellenem.

— Kérem, sem védő, sem támadó nem akarok lenni, csak felvilágosítást kérek, tanulni akarok. Nos, mivel pótolná ön a könyvtárt, ha kaszinóink nem volna?

— Engedje meg előbb, hogy bizonyos föltételt állapíthassak meg kiinduló pontul. A könyvtár föltétele az olvasóközönség, mert föl kell tennünk, hogy nem a könyvtár teremtette meg az olvasóközönséget, hanem ez teremtette meg a könyvtárt. Ugy-e bár, a műveltségnek ezt a fokát föltehetjük?

— Nos igen. Mit akar ebből kihozni?

— Várjunk csak. Tehát ahol a könyvtárnak szükségét érzik, ott vannak olvasni szerető családok. Egy művelt család, mely olvasni szeret s bizonyos fokig jómódnak örvend, évenként áldozhat néhány forintot könyvekre. Sőt azt merném mondani, hogy nincs olyan művelt család, mely annyira szegény volna, hogy évenként legalább egy pár művet meg ne vehetne. Akinek többre jut, többet vehet. Ez nem luxus, ez kötelesség. Ha megveszem a ruhát, a táplálékot testemnek, szellememről sem szabad megtagadnom a táplálékot. De ha már magam veszek könyvet, jót veszek, s úgy veszem, amint szellemi igényeim kívánják. Így a házi könyvtár gyarapodásában bizonyos rend, bizonyos szellemi folytonosság tűnik fel. Az ember hozzászokik önerejére támaszkodni, önálló nézetet nyerni bizonyos művekről, amelyeket olvasott s öntudatosan vásárolni ujakat. Már most legyen csak több ilyen család egy községben, ha nincs kaszinójuk, bizonyosan gyakran meglátogatják egymást s megfigyelik, sőt el is olvassák egymás könyveit.

— Oh igen! — Több könyvem kallódott el már így.

— Rendet kell tartani ebben is. Ne legyünk feledékenyek s hanyagok. Nos tehát — a magunk szerzte könyvek becse van. Megbeszéljük az olvasottakat s e beszélgetésekből egyik is, másik is új eszmét, új irányt nyer újabb könyvek vásárlására. Így az olvasmányuk megválasztásában s gyarapításában bizonyos önállóságukhoz jutunk, a mi műveltségünket nemcsak szilárdabbá, alaposabbá, hanem tágabbá is teszi. Nos? — Nagysád oly különösen néz rám.

— Különösen nem, csak figyelmesen. Amit mondott, az engem nagyon érdekel, folytassa.

(Folytatása köv.)

Szó nélkül távozott, s más nap leányomat elrabolta, ez volt a felelet.

Átvonul szeme előtt az elmúlt évek hosszú sora. Minden kinjával és szenvedésével. Hogy hagyta el ősi házát, szép hazáját, kerülve az ismerősök arcát, bolyongva idegen országba szünetlen.

Tisztviselői minduntalan hívják haza.

Nem! még azt a helyet is elakarnám felejteni, ahol járt tanult, ha ő ősz atyját úgy eltudta hagyni.

Csak hogy ez az egy, ami legnehezebb! A gyermek talán könnyebben megteszi azt, de a szüle!... az soha se feled.

Csak míg felneveli picinykorától nagygyá, mennyi kedves gyermek epizod játszódik le, ami az ember emlékébe örökre bevésődik. S a gróf előtt önkénytelenül feltárl elvesztett leánya nyolc éves korából egy ártatlan gyermekcsiny, amely könnyen válhatott volna vesélyessé.

Éppen vadászatról tért haza s amint száguldó lovait a csarnok bejárata előtt megállítja, szokása szerint felpillant a gyermek szoba ablakára, mely az első emeleten van, ha nem látja-e kis leánya arcát. De uram teremtőm; s a vér keringés meg áll ereiben. A szétnyitott ablak párkányán ott áll a kis leány s mosolygó arcal kiált »Leugorjak hozzád? Mig ő lélekjelenlétét megtartva szeliden szólt »nem angyalom, állj erősen, majd én megyek fel hozzád.«

(Vége köv.)

EGYHÁZI ÉLET.

Az egyházi adóról.

III.

(Folyt. és vége.)

Az elmondottak alapján jogosnak s a jelzett módon kivihetőnek tartom én a birtokaránylagos egyházi adózást; szinte restelem szavát tenni, de miután kétségbe vonatott, bizonyítanom kell annak szükséges voltát. Az, hogy valamely intézményen változtatni igyekezzünk, akkor lesz szükségessé, ha a fenálló rendszer mellett nem voltunk képesek a kívánt eredményt elérni; ha belátjuk, hogy a létező viszonyok további fentartása, nemhogy üdvöt, közjólétet teremtené, de sőt veszedelemmel, romlással fenyegeti magát az intézményt is. Nagy elfogultság az, mely nem látja, hogy egyházunkat az igazságtalan adózási rendszer fenyegeti legnagyobb veszélylyel. Ezen tehát változtatni kell; az a kérdés: mi módon? Nézetem szerint igazságos teherviseléssel!

Sok szükségünk miatt panaszkodunk, komoran tekintgetünk források után, amelyekből azokat fedezhetnénk: s nem akarjuk látni, s ha látjuk, nem akarjuk bevallani, hogy *óriási tökékek hevernek nálunk kamat nélkül, haszon nélkül*. Talán attól félünk, hogy némely szűkkeblűek elhagynak bennünket, ha tőlük igazságot követelünk? Inkább hagyjanak el, mint az igazságtalanság ápolását követeljük. Csak azok hagyjanak el, kik jobban szeretik a gazdagságot, a pénzt, a vagyont, mint a Krisztust. Nem adott nekünk Isten félelemnek lelkét, hanem erőnek, szeretetnek és józanságnak lelkét.

Senkitől sincs okunk félni, csak önmagunktól, ha megrestülünk az igazság keresésében, az evangélium világos, szabad és minden érdektől tiszta hirdetésében. Mindenképp azt kell beismernünk, hogy *egyetemes egyházunk egy test*. Veszélyes játékot üz, aki egy testnek bizonyos tagjait tulságosan megterheli, amíg némely tagokat teher nélkül hagy. A tulter-

helt tagok végre is kimerülnek és összeroskadnak, vagy ami nem csekélyebb veszély, fellázadnak. Jézus azt tanította, az apostol is erre int; *»Egymásnak terhet hordozzátok«*.

Ez elv ellen a sajtóban még egy másik tiltakozást olvastam s ez a Presbyteri Jánusc. Legfőbb érve, hogy a vagyont azért nem lehet az egyházi adózás alapjává tenni, mert az *ingatag alap*, s más felekezeten lévők kezébe jut. Hát hiszen mihelyest magyar református egyházunknak csak annyi vagyona lesz, amennyinek jövedelme többé nem lesz képes szükségleteinket fedezni: iskoláinkat azonnal a kormányhoz vagy a kath. klérusnak adhatjuk, vagy ha ezeknek nem kell, bezárhatjuk. Mert vajjon az az egyház, amely vagyona arányában nem képes a szükségleteket fedezni, mely uton lenne képes arra? Azt hiszem, bármely alapon történik bárhol valamely adó kivétele, mindenki csak vagyonából, jövedelméből fizeti meg; mert ahol vagyon nincs, ott adót nem fizethetnek; legfeljebb oly csekélységet, amelyből sem állatot sem egyházat nem lehet fentartani. A vagyon igenis ingatag alap, de csak akkor, ha birtokosaik ingatagok. Nevezett szerző az ily adózást *merényletnek tartaná a legfőbb jogi elv ellen*, minthogy az egyház egy milliomosnak sem adhat több előnyt, mint egy szolgának. Nézetem szerint nem így áll a dolog, hanem úgy, hogy mennél vagyonosabb valaki, annál többet közzönhet vagyona nyugodt és biztos élvezetért az egyháznak, mely a lelkiismeret ébrentartója, a keseredett szívűek vigasztalója; mely a dusnak békés, alázatos, engedelmes munkásokat nevel; mely bár alapjában szocialdemokrata, de ellensége az anarchiának. Hogy pedig a vagyonos osztálynak több előnye van az egyházban is, éppen, mint a polgári társaságban, ezt a legutolsó presbyterium névsora, a gondnokok és segédgondnokok, képviselők ezrei bizonyítják. Az egyház csaknem minden tisztséget és hatalmat, sőt jogot a vagyonos osztálynak ad, igaz, nem törvényes rendelkezés, de szabadakarattól, vá-

lasztás utján; de tényleg így van és így volt és így is lesz századok mulva is, kivált ha igazságos teherviselés lesz.

A ker. vallás éppen a vagyonos osztály érdekében is sürgeti s törekszik megvalósítani a birtokaránylagos teherviselést, aki ezt be nem látja, az nem figyelte meg a XIX. század szellemét s különösen a legújabb eseményeket, melyekben Jézus szelleme rejtezik, de emberi tulhajtásokkal. A próféták tisztébe nem akarok vágni; ami önként következik, ahhoz nem is kell prófétai látás; az pedig a dolog természetéből következik, hogy ha az öntudatra ébredő nép saját nyomorusága mellett még azt is szüntelen érzi, tudja, hogy aránytalanul nagyobb terhet emel, mint ker. felebarátja, nem tudom, mi fogja a dus vagyont megőrizni, ha nem a humánus, a szegények iránt könyörületes egyház?! . . . Ideje volna ezt, mi nem jogi elv, hanem principium, fontolóra venni. Ideje volna meggondolni, hogy vajjon egyházunk bir-e a tökéletesedésnek olyan eszközeivel, hogy méltó érette egy kevés áldozatot hozni? Aki azt hiszi, hogy erre nem méltó, azt semmi sem kényszerítheti áldozatra, az a tökéletesedést és boldogságot keresheti ott, ahol olcsó pénzbe kerül; aki azonban más véleményben van: mindennap vétkes mulasztást követ el, ha önhibánk miatt veszélyben forgó egyházunk megmentésére nem siet.

Nem tehetek róla, de én ez *álmokat* a protestáns egyház létfeltételének állítom s nem ismerem más keresztyén egyházat csak azt, amely ez elveken építi fel minden épületeit. A gyermekre nem rakhatunk mázsányi terhet, mert nemcsak összeroskad, de megszakad alattok. Nekem oly világosnak tetszik ez, hogy egy homályos pontot nem vagyok képes rajta felfedezni. Ugy érzem, hogy alig tehetünk volna valamit, ami Isten előtt kedvesebb, valóságunkhoz méltóbb, egyházunkra hasznosabb, ünneplő zsinatunkhoz méltóbb lett volna. Szavakkal adni hálát a jubiláris ünnepen szokásos sőt szükséges dolog; de mennyivel szebb lett

nem tud előtörni könyvekben! Ilma másodszer érzé ezt életében, először akkor, midőn kétségbeesve ment az öreg lelkészhez, hogy elolvassa a templomos vitéz dalait. Mostani helyzete nem hasonlított az akkorihoz, de azért semmivel sem volt vigasztalóbb.

E kínos könyvtelen bánatban találta őt Zoltán.

Csendesen, szó nélkül lépett hozzá és részvétellel nyujtá neki kezét.

— Találkozott ön Gyulával? kérdé Ilma nehéz fuladt hangon.

— Már mindent tudok! suttogá Zoltán fájdalmasan.

E fájdalmas érző hangra erőszakosan szakadt föl a gyötrelme Ilma kebléből, zokogva temeté arcát zsebkezdőjébe.

— Óh istenem — csillapodjék! — kéré őt Zoltán. —

Ha önt így zokogni látom, lelkem megzavarodik s nem gondolhatok megmentésükre.

— Lehet még megmenteni bennünket? nyögé töredezett hangon Ilma. Lássá, valaki megátkozott minket, hogy az élet legnagyobb fájdalmai szálljanak családunkban nemzedékről nemzedékre. Soha sem lesz ennek vége?

Zoltán hallgatott, mit szólhatott volna? Ilyen bánatban nincs vigasztalás, ha mentő eszme nincsen.

— Tud ön valamit a levéltár felől? kérdé aztán kissé csillapodva Ilma.

— A levéltár felől? nem tudok semmit. Gyula levele csak általánosságban érinté a szerencsétlenséget s most hogy megjöttem, csak sebtibe beszélte el, aztán sürgetve kért, hogy siessek önhöz, ők is mindjárt jönnek.

— Azt hittük, ön helyezte el a levéltár iratait.

— A kérdéses eskető bizonyítványt reméllik ott megtalálni?

— Igen. Reméllik, hogy az is Verőcziéknél lesz a levéltárral együtt.

— Hogyan, hát a levéltár itt van?

— Tulajdonképen nem tudjuk, hol van, nem találták sehoh, sem nálunk, sem itt.

— És miért keresték itt?

— Az öreg lelkészre családunk egy szent ereklyéje volt bízva, Gyula anyja adta azt át neki — egy könyv,

Berta ismerte leánya erős jellemét, tudta, hogy már sokat szenvedett, meg van edzve.

Tehát hadd tudja meg ő is.

— Ilma — suttogá lázasan — amit kimondtál, azt valami titkos végzet hozta ajkaidra. Igazad van, a borzasztó, ami történni fog, előttem nem maradhat titok, jogod van hozzá, hogy megtudd, mert boldogságod forog kockán. Te mondj itéletet fölöttem és amit kimondasz, az lesz a te sorsod is. De előbb engedj meg, hogy a férfiaknak mondjam el sorsom újabb fordulatát.

Ilma hideglelős borzongással kísérte be anyját. Valami ismeretlen borzalommal állott szemben . . . Vajjon mit fog hallani?

A férfiak pedig sokáig voltak benn anyjánál és mikor kijöttek, mind a kettő olyan sápadt volt, mint a halál. Hát ami ez erős férfiak arcát olyan fehérré tette, mivé teszi majd az ő szívét?

Gyula odalépett Ilmához s megfogta kezét:

— Anyád hivat — szólt mély érzéssel, de szilárd bátor hangon — meg fogod tudni azt, amit mi megtudtunk, de mielőtt megtudnád, ígérj meg nekem valamit.

— Szólj!

— Nem fogsz abba beleegyezni soha, hogy anyád föláldozza magát értünk.

— Igérem szentül!

— És ígérd meg atyád utolsó órájának emlékére, hogy nem mondasz le rólam, bármi sors érje is a Mártonfy családot!

Ilma úgy remegett.

— Borzasztó veszély fenyeget hát minket?

— Igéred, amire kérlek?

— Igérem!

— Hogy nem mondasz le rólam.

— Soha!

— Hozzám jösz nőül, bármi érjen titeket!

— Hozzad megyek nőül!

— Már most menj be anyádhoz.

— Még egyet! — szólt közbe Kálmán. — Valaki e szerencsétlenségben anyádnak megmentőül ígérkezik. Tudd meg ez ember nevét. Mi nem tudtuk rávenni, hogy kimondja!

— Igérem, ha lehet.

volna, ha egy nagy cselekedettel mutattuk volna meg keresztyéni voltunkat. E helyett hoztunk egy kötet új törvényt s maradt minden olyan ó, aminő volt. Látjuk, mint terjed a közöny s elégtelenség. Növeljük a keserűséget, terjesztjük a nazarénizmust s felekezetenküliséget, érleljük a szocializmust; s mikor nyakunkra gyűl a baj: mindent, még talán a ker. vallást is okozzuk, csak magunkat nem!...

Nem ringatom magamat abban a remény-ségben, hogy e sorok minden illetékes helyre eljutnak. Bátor vagyok azonban mindazokat, akik elolvassák, felhívni, hogy e fontos kérdést ne hagyják szó nélkül. *Tandessközük meg, hogy minő egyházi teherviselés volna legigazságosabb s legüdvösebb?* Teremtsünk e tekintetben protestáns közvéleményt, hogy egy következő zsinat készen találja e kérdést megoldva; hogy egyházunk vezetői egy új törvénykönyvben meg ne hagyják e paragrafust: »Rendes egyházi adó vagy évi személyes járandóság fizetését illetőleg az eddigi gyakorlat érintetlenül hagyatik«.

Szikszy András.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlése e hó 16. kezdődik.

A szerb egyházi kongresszus május elején ül össze. Sok és fontos ügy várja elintézését. A fontos ügyek egyike az építendő székesegyház Karlócán, melyet még 30 év előtt kellett volna építeni.

IRODALOM, MŰVÉSZET

A „Fővárosi Lapok“ átalakulása.

Az Athenaeum sok mindenfélét próbált már Tóth Kálmán és Vadnai nagyemlékű, eddigelé magas színvonalon álló irodalmi és művészeti napilapjával, míg végre azt gondolták ki, hogy politikai lappá teszik.

Mig Vadnait a Budapesti Közlöny élére nem állították, hogy hosszú és hasznos irodalmi munkássága után végre egy sine cura állás legyen a jutalma, addig valóban tiszteletreméltó

példánya volt a régi, komoly közművelődési célokat szolgáló lapoknak. A mai fürge, de többnyire üres újságok között méltóságjeljes képviselője volt a régi, elmúlt, avatag időknek. — Szinte megkönnyebült az olvasó, ha a sok üres tárcától és álbolcseséget árusító politikai cikkek-től félrevonulhatott a distingvált, finom izlésű Fővárosi Lapok hasábjai közé, hova még nem lopódzott be akkor az újságírói frivol hang, a mindenáron viccelődni akarás, ahol még megbecsülték minden munkását a közéletnek és irodalomnak, bármely pártjához tartozott legyen is a politikai világnak, ahol még olvashatott komoly cikkeket és igaz, mélyen járó kritikákat.

Ez volt a régi Fővárosi Lapok.

És mi maradt meg abból? Semmi, a nevének kívül. Mig a régi méltó dicsekedése lehetett a magyar újságírodalomnak (mert nem sok nemzet mutathat föl irodalmi napilapot) — sőt a tudomány népszerűsítőinek is: addig a mai szélső határát jelöli annak a hanyatlásnak, ahová a magyar journalistika eljutott.

Szana és Porzolt óta rohamosan csúszott a lejtőn. Kakas Mártonékkal együtt a politikai élclapok sorába tartozik, a B. J.-ék éleselműsége nélkül. Levetkőzött minden komolyságot. Másfél hasábjai vezércikkei is inkább pasquillusok, ezek erénye nélkül, sajtóképen azt sem lehet megtudni: hol kezdődik a tréfa, hol a komoly dolog.

Hihetőleg az előfizetés-vadászat vitte ide. Még ilyen nem volt; talán ez jobban fog tet-szeni a már különben is teljesen megrontott izlésű közönségnek. Hacsak ez kellett, ez meg van. Valóban noch nie da gewesen. Még talán élclap sincs, melyben oly summásan volna képviselve a nevető Magyarország, mint a F. L. egy-egy száma.

De ebben tetszeleg magának. Minden irodalmi komolyságot levetkőzve, körözvényeket bocsát szét a vidéki lapokban, melyekben magát minden képzelhető módon feldicsérve, az ötletek lapjának nevezi. És hogy multját nyilt szavakban is megtagadja, a 60-as évek derék, de egy-

szérű munkásait rántja le, mely cselekedetét aztán régi szerkesztője, Vadnai sem hagyhatott szó nélkül.

Azt hittük, Phoenixként újra fog születni s ezért vártunk máig e sorokkal. De most t. olvasóink vegyék necrolog-ként e rövid cikkelyt. Mielőtt azonban befejeznők necrologunkat, ne vegye nosz néven a most már 3-ik, de egészen más F. L. szerkesztősége a következő kérésünket:

Hasabjaival, közleményeivel úgy is megtagadta már névrokonával, a régi F. L.-kal a bensőbb összetartozást, azért vesse le ezt a tisztes nevét. Hagyja azt meg az irodalomtörténet díszes emlékének és ne használja ki vá-sár-ra reklám gyanánt.

UJDONSÁGOK.

Az új koronaőr beiktatása. Radván-szky Béla báró koronaőr ünnepélyes beiktatása vasárnap, f. hó 10-én d. e. 11 órakor fog végbemenni. Ófelsége, mint külön királyi biz-tost Bánffy Dezső báró miniszterelnököt biz-tost a beiktatással. Az ünnepélyes beiktatáson jelen lesznek: a törvényhozás két házának el-nökei, az ország zászlósai, a hercegprimás, a miniszterek és más főméltóságok.

A néppárt szervezkedése. Zichy Nán-dor és Esterházy Miklós Móríc grófok, a nép-párt vezetői körlevelet küldtek a katolikus püspököknek, melyben azokat a néppárt ér-dekében akcióra felszólítják s arra kéri, hogy a párt szervezését egyházmegyéjükben elrendeljék. Zalka János, győri püspök a tölszólításhoz ké-pest szintén küldött körlevelet egyházmegyéje papjainak, melyben kitéjti a néppárt prog-rammját, célját s a párt szervezését ajánlja. Zalka levele annyiban különbözik a rendes pástorlevelektől, hogy nincs folyószáma ha-nem külön levélként zárt borítékban expedál-ták. A győri püspök akciója azért alkalmas nagy föltűnésre, mert püspöki működése alatt eddig minden poltikai mozgalomtól tartózko

— Most menj, mi megvárunk.

Ilma is sokáig volt odabenn. Mikor kijött, ő is sápadt volt, de egész alakján valami hősi bátorság mutatkozott. Nem remegett már; iszonyuan kellett szenvednie, az meg-látszott egész lényén, de e szenvedés fölött valami szilárd nyugalom uralkodott.

— Jövök hozzátok — mondá tompa hangon — hogy kinyilatkoztassam, hogy e házasságba soha bele nem egye-zem! Nekem van hitem az égi gondviselésben, hogy a mi megtörtént igazán és törvényesen, azt az ármány nem fogja meg nem történte bizonyítani.

— Ilma! — kiáltá Gyula elragadtatva — nagy isten hisz te bátrabb vagy, mint mi!

— De tudod-e, — mondá Kálmán sötéten, — hogy a legnagyobb gyalázat fenyegeti családunkat!?

— Csak szerencsétlenség lesz, nem gyalázat. Rövidlító emberek fogják elítélni anyámat, kifosztják vagyónából, el-veszik tőle férje nevét — ez mind nagyon fájdalmas lesz nekünk, de azért mi megmaradunk egymásnak és ti azért vagytok férfiak, hogy fáradozzatok, küzdjete, kutassatok, végre mégis győzni kell az igazságnak.

— Boldog szerelmes! — sóhajtá Kálmán — mennyire nem létezik számára a törvény és a társadalom. Igaz! hisz egykor én is ily vakbuzgó hittal ragadtam lovamra kedve-semet és kivüle nem létezett számomra semmi, még a haza sem. A szerelem nagy jótekonyság, mert feledtet minden földi bajt. — Nos, meghoztad nekünk a nevet?

— Nem! Becsületszavát adta, hogy elhallgatja. Csak azon esetre monhatná meg, ha az ajánlatot elfogadná. Anyánk azt kívánja tőlünk, hogy határozzunk sorsa fölött, amit határozzunk, azt fogja védőjének válaszul adni s ha a válasz tagadó lesz, nevét örökre elhallgatja.

— Hisz ez borzasztó! kiáltá Gyula, így még csak meg sem védelmezhetjük.

— Anyánk még azt kívánja, hogy rögtön hivassátok ide Zoltánt s mondjátok el neki mindent. Neki még most is reménye van hozzá, hogy a kérdéses irat a levéltár iratai közt lesz. A levéltárnak Verőcziéknél kell lenni, mert való-szinű, hogy a kastély ostroma alkalmával atyád neki adta át. De ha ott csakugyan nincs, Zoltán volt családunk fel-

hatalmazottja, kérdezzétek meg tőle, távollétünk alatt nem rakta-e el valahova a levéltár iratait?

— Ehhez megint semmi reményem sincs, — mondá Kálmán, aztán Gyulához fordult:

— Irj levelet Zoltánnak, majd az öreg Marczival nyer-geltetek, ő vigye el.

Mikor Kálmán kiment, Ilma odalépett Gyulához s hir-telen mondá:

— Most megelőzőm kutatástokat, megyek Verőcziék-hez, az aranykapesos könyvnek elő kell kerülni. Emmi egy-szer beletekintett e könyvbe s azóta sem tudta elfeledni; hátha ő tette el magának? Ő nem tudja atyja végszavait s ha nála van, jobb ha én kérem el tőle. De ha csalódnám s Emmiél nincs a könyv, akkor Zoltán előtt nem fogjuk eltitkolni a dolgot; de engedd meg nekem, hogy én mond-hassam el neki.

— Megyen úgy, amint kívánod.

Ilma rettegett attól a gondolattól, hogy Gyula bele-tekint a könyvbe, Zoltánt akarta felkérni, hogy azonnal neki hozza el.

— Ha megérkezik — mondá még Gyulának, — küld Verőcziékhez!

Ilma visszament anyjához, Gyula pedig sötét gondo-latokba mélyedve ballagott ki Kálmán után, magában dör-mögve:

— Csak mégis gyorsabban végez a pisztoly!

Egy villám a sötétben.

Ilmának sikerült anyját valamennyire megnyugtanni. Azután Emmihez sietett, magába fojtá fájdalmát; erősnek kellett magát mutatnia, pedig szíve majd meghasadt a fáj-dalomban.

De Emmi mit sem tudott a könyvről, Ilma csalódott. Maga kívánt maradni, hogy bevárja Zoltánt.

Emmi nem volt beavatva a titokba, de látta, érezte, hogy a kedves családot ismét valami nagy veszedelem fenyegeti. Meleg részvétellel csókolta meg barátnőjét s kíván-ságára magára hagyta őt. Mikor távozott, Ilma a pamlagra roskadt, szíve elszorult, keble elfuladt, de sirni nem tudott. Oh az oly nehéz, oly mondhatatlan kínos, mikor a fájdalom

sabb vádakkal illetik azokat a kilépetteket, kiket az 6 armányaik, cselszövéseik, a szabad-
elvétség zászlajának álürügyek alatt való ott-
hagyása üldözött ki körükből. A manifesztum
hangjának jellemzésére s igazságos voltának
megítélésére legyen elég a következő mutat-
vány:

Van hát okunk a gyászra és fájdalomra,
midőn látjuk, hogy éppen a válság nehéz órái-
ban bontották meg a függetlenségnek és sza-
badságnak táborát azok, kikkel eddig együtt
voltunk. Elhagytak minket és egyesültek ama
szélső elemmel, mely két év óta soha sem fá-
radt ki a mi ócsárlásunkban és a kormány tá-
mogatásában.

Mindazonáltal hallgattunk volna tovább
is, ha Justh Gyula ur, aki lemondott az egész
párt színe előtt az elnökségről, nem nevezné
magát e lemondás után is a függetlenségi és
48-as párt elnökének s ha társai, akik kiléptek
a függetlenségi és 48-as pártkörből, nem bito-
rolnák tovább is a mi pártunk címét. A párt-
ütőknek e meg nem engedhető ténye zavart
idéz elő az egész országban. Ez a névzavar
csak a kormánypártnak válik előnyére. Kény-
szerű kötelességet teljesítünk tehát, midőn ér-
tesítjük hűveinket a pártbontás mivoltáról.

Polgártársak! Célunk nagysága, elveink
szentsége és törekvéseink tisztasága nevében
kérjük tőletek a hűséget a függetlenségi és
48-as párthoz. Szervezkedjétek! Mert csak így
mulik el Ausztria hűveinek öröme és elbizako-
dása. Szervezkedjétek! Hogy a megalkuvás
kormányával szemben megerősödjék állhasson
a népérdeknek és a nemzeti törekvéseknek
serege! Szervezkedjétek a megyékben, a vá-
rosokban, a kerületekben, a községekben!

A nemzet egységét és egész erejét csak
nagy eszmék, magas eszmények és általános
igazságok állíthatják helyre. Ilyen eszme, ilyen
ideál, ilyen igazság csak egy van az olyan
népek életében, melyek nem rendelkeznek ön-
magukról — és ez az ország függetlensége, a
nemzetnek szabad érvényesülése.

Kelt Budapesten, a függetlenségi és 48-as
pártnak 1895. márc. 4-én tartott értekezletéből.

Várady Károly s. k. Bartha Miklós s. k.
jegyző. elnök.

Valóban lehetetlen, hogy e vádirat olva-
sasákor a farkas és bárány meséje eszünkbe
ne jusson. Hiszszük, hogy a független érzelmű
magyar nép, különösen az oly nagy számú
protestáns vallású, függetlenségi érzelmű ma-
gyar választópolgárok nem ülnek föl az ultra-
montán Ugron és Polónyi csábításának.

A rokonszenv. Madarat tolláról, embert
barátjáról — mondja a közmondás. Az Ugron-
pártot is barátairól lehet megismerni. A „Bp.
H.“ valóságos dicséret-áradattal önti el újabb
időben az Ugronistákat, kisebbiti s legyalázza
a Justhtal maradt függetlenségiakat, kikben a
sorok közt ismét a kalvinista néppártot akarja
látni s láttatni. Szerintük ez „soha Tiszának
komoly ellenzéket nem csinált, mindig a fő-
gondnokot látta a miniszterelnökben is. Mikor
aztán megbukott, sajnálták és hozzá szítottak
és szegődtek s kivált, midőn a nagymester
az egyházpolitikát kifundálta s fiával Komá-
romban proklamálta, azóta a szent meggyő-
ződések találkozásából a kormánypolitikával
való fegyverbarátság származott. Nem volt ez
paktum, csak személyes érintkezéssel folytatott
egyvetérség, kitartott a Wekerle kormány buká-
sáig s a függetlenségi és 48-as pártot minden
komoly oppozíciótól elvezette.“ Azután ráadá-
sul a „Bp. H.“ szerint Ugronék bizhatnak szel-
lemi erőik tulsúlyában. Mintha a Justh-párt szel-
lemi rokkantakból állana s az igazságnak nem
volna hódító ereje.

Szell Ignác, Szell Kálmán testvéröccse
lett belügyminiszeri második államtitkár.

Nyitrán, Latkóczy belügyi államtitkár
mandátumáról lemondván, a választók értekez-
lete újra őt jelölte, a választás e hó 18. vagy
19. lesz.

A Justh-féle függetlenségi párt tagjai-
nak száma Kemény Pál, Tholdt János, Vályi
Árpád és Bozzai János belépésével 52-re emel-
kedett. A párt elnöke Justh Gyula lett, ale-
nök Komjáthy Béla, második alelnök pedig
Haviar Dániel, gazda Tóth János, jegyzők:
Endrey Gyula, Meskó László, Mülek Lajos,
Nánássy Ödön, Putnok Mór és Sturmann
György.

A rágalom iskolája. Szegény Kossuth
Ferenc sajnos tapasztalhatja, hogy mi nálunk

az a politikai szereplés. Bartha Miklós a „Ma-
gyarország“ márc. 6. számában azzal a gya-
nuval illeti, hogy a kormánynál a Kossuth
Lajos iratainak 100,000 forintért való meg-
szerzésében az volt a főindok, mert ezek közt
van Kossuth polit. végrendelete s Kossuth Fe-
rencel úgy egyezett meg, hogy ez iratok 30
évig zár alatt maradjanak. Sulyos vád, de ha
nem igaz, egész sulyával a vádlóra hárul vis-
za. S hogy mennyi igaz van benne, könnyű
megítélni abból, hogy nem rég még azzal vá-
dolták Kossuth Ferencet, hogy tulajdonkép
értéktelen dolgokat adott el drága pénzért,
mert kikötötte, hogy az iratok közül azokat,
melyeket akar, szabadon kiválogathatja; azt is
írták, hogy a Wekerle-kormány a vásár miatt
bukott, Eötvös Lóránt emiatt nem lett kultusz-
miniszter, Pulszky Ágost államtitkársága ezért
volt pünköszt királyság, Pulszky Ferenc ezért
nyugdíjaztatott. De hát, hogy lehet ez igaz,
ha ez urak 30 évig tartó lakatra tették Kossuth
iratait? Hát Bécsnek ez nem kedves? Vagy
azt hiszik némely urak, hogy a magyar újság-
olvasó minden mesét bevesz, ha szenzációs s
4 kr-ért kapható?

Külföld.

Francia- és Németország közeledése.

Az európai politikának ma legnevezetesebb ese-
ménye, hogy Franciaország elfogadta Német-
ország meghívását s részt fog venni hajórajával
Kielben, az északkeleti tengeri csatorna me-
nyitási ünnepén. A párisi lapok ama híreivel
szemben, hogy a francia és orosz hajóhadak
közösen fognak demonstrálni az észak keleti
tengeri csatorna megnyitásánál, berlini lapok
azt írják, hogy a vendéglátónak a dolga a meg-
hívott vendégeknek helyeit megjelölni; arról
szó sem lehet, hogy a franciák előre megha-
tározzák azt a helyet, a hol horgonyozni akar-
nak s a vendégek már csak bizossági okokból
is tartoznak a német tengerészeti hatóság in-
tézkedéseit tisztelni és teljesíteni.

**A pápa és az osztrák „keresztyén-
szociálista“ párt.** A „N. Fr. Pcc.“ írja: A
pápa fölszólítást küldött Lichtenstein Alajos
hercegnek (e párt vezérének), hogy nyilatkoz-
zék határozottan a keresztyén-szociálista párt
igazi céljairól s ezenkívül elhatározta, hogy a
keresztyén-szociálista mozgalomról s ennek a
Novarum Rerum-enciklikához való viszonyáról
legközelebb írást fog közzétenni, melyben meg-
fogja szabni azokat a határokat, melyek között
a katolikusoknak a munkások érdekében való
szociálista agitációja mozoghat. A pápának ez
az elhatározása a naney-i érsek közlései után
nem jött váratlanul, de azért mégis nagyon
meglepte az ellenkező állásponton levőket, a
kik minden bizalmukat Rampollaba helyezték.

A német centrum föltétele. Róma,
márc. 6. A Vatikánban az a hír van elterjedve,
hogy a német birodalmi gyűlés centruma a

felforgatók ellen irányuló törvényjavaslatnak
elfogadását a jezsuitáknak Németországba való
befogadásától tette függővé.

Fejedelmi házasságok. Vilma, német-
alföldi királynő, hír szerint legközelebb Frigyes
Henrik herceggel, Albrecht porosz herceg fia-
val, az olasz trónörökös pedig Maud herceg-
nővel, a walesi herceg leányával fog jegyet
váltani.

HIRDETÉSEK.

Védjegy.
Védjegy.
C. Brády.
**Mária-
zell**
**Gyomor-
cseppek**

nagyszerűen hatnak gyomor bajoknál,
nékülözhetően és általánosan ismeretes
házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágyta-
lanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet,
felfútság, savanyu, felbőffőség, hasmenés,
gyomorégés, felesleges, nyálkakiválasztás,
sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs
szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult
fejlesztésénél, a menyinyiben ez a gyomortól
származott, gyomortulterhelésnél étellekkel
és italokkal, giliszták, májbajok és hamor-
rhoidáknál.

Említett bajoknál a **Máriazell
gyomor-cseppek** évek óta kitün-
őnek bizonyultak, a mit száz meg száz
bizonyítvány tanusít. Egy kis üveg ára
használati utasítással együtt 40 kr., nagy
üveg ára 70 kr.

Magyarországi főraktár: **Török
József** gyógyszer-tára Budapest,
Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen
tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket
tessék elfogadni, melyeknek burkolatára
zöld szalag van ragasztva a keszítő
aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal:
„Valóságát bizonyítom“.

A **Máriazell gyomor-cseppek** valódián
kaphatók.

S.-A.-Ujhely: Kincsesy Péter és Éllássy
Imre gyógyszer-táraiban.

